

PM Rotel IX (Dnr KS 2019/702)

Samråd om Viktiga vattenfrågor i Norra Östersjöns vattendistrikt- Översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2021-2027.

Remiss från Vattenmyndigheten Norra Östersjön
Remisstid den 1 november 2019

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Vattenförvaltningsarbetet har sin grund i EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG), vattendirektivet, som anger att medlemsstaterna ska genomföra alla åtgärder som är nödvändiga för att förebygga en försämring av vattentillståndet samt skydda, förbättra och återställa alla vattenförekomster i syfte att uppnå god status, eller i vissa fall god potential, senast år 2021. Direktivet medger vissa undantag, bland annat i form av förlängd tidsfrist för genomförande av åtgärder till senast år 2027 och mindre stränga krav förutsatt att vissa förutsättningar är uppfyllda. Sverige införde detta direktiv 2004 och bedriver vattenförvaltningsarbetet i enlighet med direktivet, genom 6-årscykler där varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Under förvaltningscykeln hålls, inför viktiga ställningstaganden och beslut, samråd där alla berörda och intresserade har möjlighet att lämna synpunkter.

Vattenmyndigheten Norra Östersjön har med anledning av detta tagit fram samrådsdokumentet *Viktiga vattenfrågor i Norra Östersjöns vattendistrikt – Översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2021-2027*.

Samrådshandlingen beskriver de största utmaningarna för att bevara och förbättra vattenmiljöerna i Norra Östersjöns vattendistrikt samt vilka frågor som bör prioriteras under åren 2021-2027. Remissen i sin helhet finns att läsa på [Vattenmyndighetens hemsida](#). Vattenmyndigheten vill bland annat få in synpunkter på om de viktigaste vattenfrågorna har fångats upp, om någon viktig fråga saknas, vilka hinder och vilka lösningar som finns i arbetet med att uppnå god vattenstatus i Norra Östersjöns vattendistrikt senast till år 2027. Samrådet pågår mellan den 2 maj och den 1 november 2019.

Stockholms stad ingår i Norra Östersjöns vattendistrikt och har fått remissen för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholms Stadshus AB som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall AB. Trafiknämnden har svarat med ett kontorsyttrande. Stockholms Hamn AB har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att det är prioriterat att utveckla former för samverkan med andra kommuner och andra aktörer och att regelverket tydliggörs för att kunna säkra uppfyllelsen av miljönormerna. Kontoret lyfter även att vattenkvalitet och klimatanpassningsåtgärder ska ses som en sammanhängande och ingår i en gemensam planeringsprocess, samt att det är av stor vikt att frågan om hur anpassningsåtgärder ska finansieras utreds vidare.

Exploateringsnämnden välkomnar att Vattenmyndigheten lyfter behovet av möjligheten att klassa vattenförekomster i urbana stadsmiljöer som kraftigt modifierade. Nämnden efterfrågar en stärkning av arbetet med representativa halter i samband med klassning av vattenförekomster samt att behovet av åtgärder inom verksamhetsområden, t.ex. jordbruket, som har stor påverkan på distriktets vattenförekomster, lyfts fram. Vidare anser nämnden att ekonomiska modeller för att visa på vattnets värde samt samhällsekonomisk nytta av åtgärder bör utvecklas.

Fastighetsnämnden stöder till fullo arbetet med att bevara och förbättra vattenmiljöerna i Norra Östersjöns vattendistrikt och har inga övriga synpunkter på remissen.

Idrottsnämnden anser att samrådsdokumentet har fångat upp de viktigaste frågorna för att uppnå en god vattenstatus i området, instämmer i behovet av att tydliggöra vattnets värde och betonar vikten av att stärka samverkan mellan områdets olika aktörer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden instämmer i behovet av att beskriva samhällets nytta av rent vatten och vatten i tillräcklig mängd, att åtgärdsprogrammen behöver kvalitetssäkras samt att åtgärdstakten behöver öka. Nämnden framhåller också att finansieringen av åtgärder behöver diskuteras närmare och att samverkan bör utökas till att omfatta fler aktörer än enbart dialog mellan olika myndigheter.

Stadsbyggnadsnämnden efterfrågar ett urbant perspektiv i dokumentet för att möjliggöra prioriteringar på lokal nivå, samt ökad delaktighet för kommuner i arbetet med förvaltningsplanen. Vidare anser nämnden att finansieringsfrågan behöver adresseras, att regelverket behöver ses över, förtydligas och förenklas, i synnerhet vad gäller kraftigt modifierade vattendrag och hanteringen av dagvatten.

Trafikkontoret framhåller att åtgärdsbiblioteket inom systemet VISS behöver vidareutvecklas, att synergieffekter och ekosystemtjänster behöver beskrivas och värderas i det fortsatta arbetet, samt att kommande åtgärdsprogram behöver ha ett bättre regional och lokalt fokus. Vidare anser kontoret att finansieringen av åtgärder behöver lyftas.

Stockholms Stadshus AB efterfrågar en tydlig prioritering av frågorna, en ökad

fokus på dricksvatten samt på att minimera hoten mot vattnet. Koncernen anser också att de regionala åtgärdsprogrammen borde ta hänsyn till och kompletterat de lokala åtgärdsprogrammen.

Mina synpunkter

Genom implementeringen av vattendirektivet (2000/60/EG) i miljöbalken har kommunerna fått en nyckelroll i att genomföra och driva på arbetet med att nå miljökvalitetsnormerna för vatten. Stockholms stad har en hög ambitionsnivå vad gäller vattenkvalitetsarbete och har genom åren varit en framgångsrik aktör när det gäller arbete med vatten. Trots detta återstår en hel del arbete för att stadens sjöar och vattendrag ska uppnå en god vattenstatus. Som en viktig led i arbetet med vattendirektivet håller lokala åtgärdsprogram på att tas fram för alla stadens 23 vattenförekomster, i enlighet med stadens *Handlingsplan för god vattenstatus* som antogs av kommunfullmäktige 2015.

Stockholm ingår i vattendistriktet Norra Östersjön, som är Sveriges mest tätbefolkade vilket även avspeglas i vattenmiljöns tillstånd. Mycket av vattenarbetet behöver göras i samverkan med andra aktörer, däribland andra kommuner och vattenmyndigheter, och därför välkomnar jag möjligheten för staden att komma med synpunkter inför arbetet med förvaltningsplanen för vattendistriktet för åren 2021-2027.

De senaste åren har Sverige haft svårt att uppnå de uppsatta EU-målen för vatten, i synnerhet de mål som berör miljökvalitetsnormerna. Orsaken till detta har ofta varit försenade förbättringsåtgärder bland annat till följd av oklarheter i regelverket och i ansvarsfördelningen. För att kunna uppnå en god vattenkvalitet senast 2027 är det därför av stor vikt att regelverket förtydligas och förenklas, så att fler åtgärder kan genomföras och i snabbare takt. Jag anser som de flesta remissinstanser i staden att det bland annat behövs regeländringar i plan- och bygglagen (2010:900) för att kommunerna ska kunna ställa de krav i planeringen som krävs för att miljökvalitetsnormerna ska kunna uppfyllas.

Jag delar också uppfattningen att ett urbant perspektiv behöver finnas med i arbetet framöver. Staden har tidigare påpekat att även urbana vattenförekomster med stor fysisk påverkan, t.ex. i form av samhällsviktig infrastruktur, stensatta kajer med mera, bör kunna klassas som kraftigt modifierade vatten (KMV). Detta är nödvändigt för att kunna ta fram och genomföra relevanta åtgärdsförslag i en urban miljö och för att kommunerna ska kunna bedriva ett bättre och mer ändamålsenligt vattenarbete. En fråga som jag anser behöver finnas med i diskussionsunderlaget framöver är finansieringen av åtgärder. Det är avgörande för att kunna uppnå det övergripande målet med EU-direktivet om god vattenstatus i samtliga vattenförekomster senast 2027, eftersom det behövs mer resurser till åtgärder. För många kommuner i vattendistriktet och runtom i landet är det en stor utmaning att styra upp frågor kring ansvar för genomförande för åtgärder och vilka medel som bör finansiera vattenarbetet, d.v.s. genom skattemedel eller via VA-kollektivet. För att vattenarbetet ska kunna fungera behövs det därför en annan finansiering än i dag, exempelvis med en kombination av statliga medel och kommunal medfinansiering.

Att ha tillgång till rent dricksvatten i tillräckliga mängder, såsom det är fallet i Stockholm, är en ovärderlig resurs som förpliktigar och aldrig får tas för givet.

Därför anser jag, liksom flera remissinstanser i staden, att förslaget om att tydliggöra vattnets värde för att flera kommuner ska prioritera de åtgärder som krävs för att förbättra vattenkvalitet är mycket välkommet. I detta perspektiv instämmer jag med Exploateringsnämnden i att det är viktigt att samtliga verksamhetsområden som har påverkan på våra vatten, såsom jordbrukssektorn eller industrin måste beaktas i vattenarbetet. Här behöver samverkan utökas till att omfatta fler aktörer som arbetar med konkret genomförande av åtgärder än enbart dialog mellan olika myndigheter. Slutligen vill jag lyfta vikten av att ta höjd för klimatförändringarna i vattenarbetet, och att klimatanpassning också inkluderas i vattenförvaltningen. Ökad nederbörd, skyfall, torka och översvämningar behöver hanteras samtidigt som miljökvalitetsnormerna fortsätter att respekteras. Där kan ett nationellt samarbete bland kommunerna och vattenmyndigheten vara viktigt för att kunna förebygga konsekvenserna av klimatförändringarna.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 17 oktober 2019

KATARINA LUHR

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Vattenförvaltningsarbetet enligt EU:s ramdirektiv för vatten (2000/660/EG) bedrivs i sex-årscykler där varje cykel avslutas med beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Under varje förvaltningscykel hålls samråd där alla berörda och intresserade kan lämna synpunkter. Som ett delmoment inför framtagandet av förvaltningsplanen ska vattenmyndigheterna genomföra samråd över väsentliga frågor för vattenförvaltningen. Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt har därför tagit fram samrådsdokumentet *Viktiga vattenfrågor i Norra Östersjöns vattendistrikt – Översikt över väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2021-2027*. Norra Östersjöns vattendistrikt är Sveriges mest tätbefolkade vilket avspeglas i vattenmiljöns tillstånd. Den remitterade samrådshandlingen är en del i Vattenmyndighetens samråd kring vilka frågor som är viktigast att lyfta på kort och lång sikt, prioritering och inriktning på arbetet. Samrådet pågår mellan den 2 maj och den 1 november 2019.

Samrådshandlingen lyfter de övergripande frågorna och utmaningarna som finns för att driva åtgärder för förbättrad vattenkvalitet den närmaste tiden, med målet att uppnå god vattenstatus i Norra Östersjöns vattendistrikt senast till år 2027.

De frågor som lyfts innefattar bland annat:

- ett identifierat behov av förtydligande av vattnets värde
- att åtgärdstakten ska öka för att målen i vattendirektivet om god vattenstatus ska nås
- samverkan och dialog med de aktörer som är ansvariga för att arbetet ska kunna genomföras är viktigt att vidareutveckla
- att hållbart samhällsbyggande är viktigt för en bra vattenförvaltning
- att i arbetet med att förvalta våra vatten ta höjd för förändrat klimat
- god kunskap om våra vatten är en grund för rätt beslut

Det görs mycket arbete för att förbättra Sveriges vatten och stora positiva förändringar har skett i svenska vattenmiljöer. Ändå behöver åtgärdstakten öka för att målen i vattendirektivet om god vattenstatus ska nås, där förankring och samverkan är avgörande faktorer. Förutom utbyte mellan olika organisationer behövs också intern samverkan och samordning inom en organisation, eftersom vatten berör många olika sakområden. En annan fråga som lyfts som ett hinder för att åtgärdstakten ska ha möjlighet att öka är att med nuvarande lagstiftning kan kommunerna inte ställa de krav i planprocessen som skulle behövas för att säkra att miljökvalitetsnormerna följs. Vidare lyfts frågan om svårigheter i tolkningen av hur miljökvalitetsnormerna och åtgärdsprogrammet ska tillämpas. Samordning mellan myndigheter och mer vägledning från centralt håll efterfrågas.

Vidare framgår av samrådsunderlaget att finansiering av åtgärder är en viktig fråga och lyfts som ett hinder. Kommuners möjligheter att finansiera åtgärder styrs till stor del av de tillgängliga medel som finns i den kommunala budgeten. En fråga som

kopplar till kostnader och finansiering av åtgärdsarbetet är också frågan om hur prioriteringar mellan olika insatser ska göras.

EU-kommissionen har tagit fram en vägledning för hantering av klimatförändringar i vattenförvaltningsarbetet. Enligt vägledningen bör ett förändrat klimat inte användas som motiv för att sänka miljö kvalitetsnormer. Eftersom klimatförändringarna förväntas få effekter på så många olika områden krävs ett brett samarbete för att utveckla vägledning, underlag och styrmedel för att klimateffekterna ska kunna införlivas i vattenförvaltningsarbetet.

Sveriges övervakning av yt- och grundvatten är i många avseenden bra och ger viktigt underlag för statusbedömningar, risk- och påverkansanalyser med mera. Det finns dock fortfarande ett behov av att anpassa övervakningen av vattenmiljöerna till vattenförvaltningens behov. Ansvar för miljöövervakningen är spritt mellan många aktörer och behöver samordnas bättre så att de mätningar som görs kommer till nytta i vattenförvaltningsarbetet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholms Stadshus AB som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall AB. Trafiknämnden har svarat med ett kontorsyttrande. Stockholms Hamn har valt att inte svara på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges Budget för 2019 framgår att Stockholm ska vara en stad med ren luft och vatten. Stadsledningskontoret konstaterar att staden bedriver ett omfattande arbete med att förbättra vattenkvaliteten i alla stadens vattenförekomster. Senast 2027 ska Stockholms sjöar, vattendrag och kustvatten uppnå god ekologisk och kemisk status enligt EU:s vattendirektiv.

Stadens modell för vattenarbetet utgår bland annat från *Handlingsplan för god vattenstatus* antagen i kommunfullmäktige år 2015. Denna anger att lokala åtgärdsprogram ska tas fram. Under 2015 antog kommunfullmäktige även *Dagvattenstrategi för Stockholms stad* som syftar till att utveckla stadens dagvattenhantering mot en mer hållbar inriktning.

De lokala åtgärdsprogram som arbetas fram i staden anger vilka åtgärder som krävs för att uppnå god ekologisk och kemisk status och fokuserar på åtgärder inom hela avrinningsområden, vilket innebär att kommuner som delar en vattenförekomst behöver samarbeta för att god vattenstatus ska uppnås. Programmen används därför som underlag för kommuner och andra aktörers planering, prioritering och genomförande av nödvändiga åtgärder. Stadsledningskontoret konstaterar därmed att det är prioriterat att utveckla former för samverkan med andra kommuner och andra aktörer med hänsyn till de utmaningar och förutsättningar som finns i urbana vattenmiljöer. Det är också av vikt att vattenkvalitet och klimatanpassningsåtgärder ses som en sammanhängande fråga som behöver ingå i en gemensam planeringsprocess med efterföljande åtgärder.

Sverige har vissa svårigheter att uppnå EU:s vattenmål som berör miljö kvalitetsnormerna. En av anledningarna till detta är oklarheter i lagstiftning och ansvarsfördelning vilket har lett till försenade förbättringsåtgärder. Samrådshandlingen lyfter även att kommunerna inte kan, med nuvarande lagstiftning, ställa de krav i planprocessen som skulle behövas för att säkra att miljö kvalitetsnormerna följs. Detta berör bland annat hantering av dagvatten.

Stadsledningskontoret anser därför att det är viktigt att ett tydligt regelverk som både redogör miljökrav och som underlättar tillväxt i en snabbt växande stad möjliggörs. Kommuner bör ges möjlighet att ställa de krav i planeringen, enligt plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB), som krävs för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna uppfyllas.

Stadsledningskontoret instämmer även med att en tydligare lagstiftning medför en ökad åtgärdsstakt varför inriktningen för vattenförvaltningen och dess lagstiftning bör förenklas framöver. Även kopplingen mellan de kommunövergripande åtgärderna i vattenmyndighetens åtgärdsprogram och de praktiska åtgärderna bör förtydligas. Avgörande för att åtgärderna ska kunna genomföras är att det även är tydligt vilken aktör som har ansvar för att genomföra och finansiera dem.

Kommuners möjligheter att finansiera åtgärder styrs till stor del av de tillgängliga medel som finns i den kommunala budgeten. För att klara de utmaningar som landets kommuner står inför kommer det behövas en annan form av finansiering än i dag med en kombination av statliga medel och kommunala medel. Stadsledningskontoret menar att finansieringsfrågan har betydelse för åtgärdsarbetet och bör därför ges mer uppmärksamhet.

EU kommissionens vägledning för att åstadkomma en god vattenkvalité har som utgångspunkt att klimatförändringarna inte ska tas som motiv för sänka miljö kvalitetsnormerna. Klimatanpassningsfrågan har hittills inte integrerats i vattenförvaltningen. Stadsledningskontoret anser att det är av vikt att frågan om klimatanpassning inkluderas eftersom det finns en utmaning i hur ökad nederbörd och skyfall ska hanteras samtidigt som miljö kvalitetsnormerna uppnås. Stadsledningskontoret konstaterar vidare att för att kunna ha en effektiv hantering av dagvatten- och skyfallsfrågor behövs klargöranden där det idag saknas praxis och tydliga vägledningar kring regelverket för finansiering av åtgärder via VA-taxan. Det är därmed av stor vikt att frågan om hur anpassningsåtgärder för dagvattenhantering ska finansieras utreds vidare. Detta har Stockholms stad framfört i tidigare remissvar på Betänkandet om Hållbara vattentjänster, Dnr KS 2018/1064.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2019 att besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Vattenmyndigheten vill att samrådsinstanserna i sina yttranden utgår från några frågor som de särskilt vill ha svar på. Exploateringskontorets synpunkter på samrådshandlingen beskrivs nedan under respektive.

1. Har Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt fångat upp de viktigaste vattenfrågorna i samrådshandlingen? Saknar ni någon viktig fråga? Eller är det något som borde prioriteras om?

Exploateringskontoret anser att Vattenmyndigheten fångat många viktiga aspekter som behöver fokuseras på för att nå målen med vattenförvaltningen. Att i större omfattning tillämpa riskkostnadsuppskattningar och ekonomiska modeller för uppskattning av vattnets värde kan vara ett sätt att bidra till prioriteringen av åtgärder så att resurser läggs på de

åtgärder som har mest effekt. Sådana modeller behöver dock utvecklas och innehålla mer än enkätbaserade modeller som lyfts som exempel av Vattenmyndigheten i samrådshandlingen. Behovet av bra miljöövervakning och underlag för statusklassificeringar är viktigt. Exploateringskontoret anser dock att underlaget för klassificeringar fortfarande är bristfälligt för vissa parametrar. Det gäller framför allt miljögifter där enstaka stickprov i sediment används som underlag för att klassa en hel vattenförekomst. Här behöver man utveckla arbetet med representativa halter som sedan länge används inom arbetet med förorenade områden.

Exploateringskontoret anser att man i dokumentet fokuserar för mycket på tillämpning av miljökvalitetsnormer inom stadsbyggnadsprocessen. I arbetet med åtgärder för bättre vattenkvalitet behöver man rimligtvis utgå från respektive verksamhets påverkan på vattenförekomsterna. Inom vattendistriktet finns verksamheter som innebär större utsläpp till vattenförekomsterna jämfört med utsläpp via dagvatten, i synnerhet när det gäller näringsämnen. Exploateringskontoret anser därför att det blir missvisande att i så stor omfattning problematisera och lyfta fram åtgärder inom stadsbyggnadssektorn och tillämpningen av PBL.

Det saknas därmed en punkt som lyfter fram behovet av åtgärder inom andra verksamheter, t.ex. jordbruket, som för många kvalitetsparametrar har större påverkan på distriktets vattenförekomster än byggandet av bostäder med tillhörande infrastruktur.

2. Vilka hinder ser ni i arbetet med vattenfrågor? Vilka lösningar ser ni?

Stora ansträngningar har gjorts för att anpassa lagstiftningen till EUs vattendirektiv.

Exploateringskontoret bedömer dock att det återstår mycket arbete för att se till att tillämpningen av miljökvalitetsnormer sker på ett likartat sätt inom ramen för tillsyn enligt miljöbalken och tillämpning av andra lagar som t.ex. reglerar skogs- och jordbruk samt plan- och bygglagen. Kraven som ställs från staten att klara miljökvalitetsnormerna är höga inom planprocessen. Exploateringskontoret efterfrågar den översyn av hur frågor om miljökvalitetsnormer ska hanteras inom ramen för plan- och byggprocessen som utlovats av Regeringen i samband med proposition 2017/18:243.

Exploateringskontoret vill trycka på behovet av att vattenförekomster i urbana områden som är fysiskt kraftigt påverkade av t.ex. stensatta kajer och annan infrastruktur sedan 100-tals år bör kunna klassas som kraftigt modifierade vatten (KMV). Det skulle underlätta i arbetet med att ta fram realistiska åtgärdsförslag för stadsnära vattenmiljöer som kan bidra till förbättrade livsmiljöer för vattenlevande organismer utan att försvåra stadsbyggandet. Det är bra att vattenmyndigheterna har ett uppdrag att se över frågan.

Exploateringskontoret vill även att användandet av beräkningsverktyg för utsläpp via dagvatten styrs upp. De beräkningsverktyg som används behöver hanteras och redovisa osäkerheterna i verktygen på ett bättre och tydligare sätt. Som exempel kan arbetet med förorenade områden nämnas där Naturvårdsverket tagit fram verktyg för beräkning av riktvärden som hanterar osäkerheterna i verktyget på ett transparent sätt och även kan anpassas till platsspecifika förhållanden.

3. Vilken samverkan och dialog anser ni behövs i arbetet med vattenfrågor? Vilka behöver samverka och om vad?

Exploateringskontoret efterfrågar den översyn av hur frågor om miljökvalitetsnormer ska hanteras inom ramen för plan- och byggprocessen som utlovats av Regeringen i proposition 2017/18:243. I samband med den bör dialog med berörda aktörer ske.

Exploateringskontoret bedömer att inom vissa frågor så behöver kommunens dialog och samverkan med Länsstyrelsen och de myndigheter som vägleder den bli bättre. Se nedan.

4. Hur kan det kommande åtgärdsprogrammet förbättras för att vara mer användbart i ert arbete? Finns det exempelvis delar som behöver förtydligas, i så fall hur? Borde åtgärdsprogrammet vara ännu mer regionalt anpassat än vad det är idag?

Exploateringskontoret berörs främst av åtgärd 6 i nuvarande åtgärdsprogram. Åtgärden är uttryckt på ett tillfredsställande sätt. Exploateringskontoret bedömer att för att genomföra åtgärden på ett bra sätt så krävs förbättringar i kommunens dialog och samverkan med Länsstyrelsen och de myndigheter som vägleder den. Exploateringskontoret anser att det är rimligt att tillämpningen av miljökvalitetsnormerna och de krav som ställs står i proportion

till påverkan samt sker på ungefär samma nivå avseende krav på de verksamheter som påverkar vattenförekomsterna.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2019 att godkänna och överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Lars Bäck m.fl. (V), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret stöder till fullo arbetet med att bevara och förbättra vattenmiljöerna i Norra Östersjöns vattendistrikt. Då vattenförvaltningsfrågor inte ingår i kontorets uppdrag har kontoret dock inte tillräcklig insyn och kunskap för att kunna bedöma om någon viktig aspekt har förbisetts eller i övrigt ha synpunkter på hur vattenförvaltningsarbetet bäst ska bedrivas för att uppnå och säkerställa en god vattenkvalitet i Norra Östersjöns vattendistrikt.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2019 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remissen.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Vattens värde behöver tydliggöras

Stockholms stad har alltid varit välkänt för att ha vatten av tillräckligt god kvalitet och där även kvantiteten har varit tillräcklig för att besvara efterfrågan om vatten. Detta har medfört att vattnet har blivit en del av samhället som vi tar för givet. Staden genomgår ständiga förändringar som påföljd av ökat befolkning och urbanisering som i sin tur har en direkt effekt på stadens idrottsverksamhet och övriga verksamheter som behöver ökas runt om staden. Detta kommer medföra högre vattenförbrukning i staden med risken att det inverkar på vattnets kvalitet. Förvaltningen anser därför att det är rimligt att tydliggöra vattnets värde i syfte att åstadkomma en lönsamhet som står i balans med de nödvändiga åtgärder som krävs för att bevara vattnets kvalitet och de viktiga vattendistrikt såsom Mälaren som är en viktig dricksvattentäkt för staden.

Åtgärdstakten måste öka

Under de senaste åren har Sverige haft svårt att uppnå de uppsatta EU vattenmålen speciellt de målen som berör miljökvalitetsnormerna. Anledningen har varit uteblivna eller försenade förbättringsåtgärder som framför allt har berott på oklarheter i vissa lagar och ansvarsfördelning. Idrottsförvaltningen håller med om att en fungerande lagstiftning kommer att få fler åtgärder genomförda i snabbare takt. Förvaltningen anser att en tydligare ansvarsfördelning bland gränskommunerna och ett tätare samarbete gynnar effektiviteten i arbetet med åtgärderna.

Vidare utveckla samverkan och dialog

Idrottsförvaltningen samverkar aktivt med andra förvaltningar och stadsförvaltningar i staden genom att vara ansluten till stadens referens grupp för god vattenstatus. Referensgruppen har en viktig roll och hanterar samt följer upp diverse vattenfrågor som berör staden. Förvaltningen anser att ökad samverkan bland kommunerna och andra myndigheterna både på lokal och nationell nivå gynnar arbetet med att åstadkomma god vattenstatus i landet.

Ta höjd för förändrat klimat

Klimatförändringarna har effekt på många områden där vatten är en av de viktigaste. EU kommissionens vägledning för att åstadkomma en god vattenkvalité har som utgångspunkt att klimatförändringarna inte ska tas som motiv för sänka miljökvalitetsnormerna. Idrottsförvaltningen anser att utgångspunkten är bra men förväntas resultera till ytterligare förbättringsåtgärder för att uppnå miljökvalitetsnormerna. Förvaltningen anser därför att ett nationellt samarbete bland kommunerna och vattenförvaltningen är viktig för att kunna förebygga konsekvenserna av klimatförändringarna som översvämningar och torka.

God kunskap om våra vatten är en grund för rätt beslut

Att behålla en god vattenstatus både kvalitet och kvantitet är en livsviktig fråga. Sverige ska vara förberett att bemöta den ständiga förändringen av samhället och klimatet. Idrottsförvaltningen anser att ett bättre och mer samordnad miljöövervakning med tydlig ansvarsfördelning mellan vattenförvaltning, kommunerna och övriga berörda aktörer ger Sveriges en bättre förståelse för effekter och risker från de olika förändringarna samt ger förbättringar för planering och hantering av de nödvändiga åtgärderna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2019 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Norra Östersjöns vattendistrikt är Sveriges mest tätbefolkade vilket avspeglas i vattenmiljöns tillstånd. Vattenmyndigheten lyfter fram att avvägningar mellan olika samhällsintressen, bland annat vattennära exploateringar och bevarande av naturliga strandzoner, är en stor utmaning. I samrådshandlingen framgår att kommuner och även andra aktörer påpekat att det med nuvarande lagstiftning är svårt att ställa de krav i planprocessen som skulle behövas, bland annat gällande hantering av dagvatten. Förvaltningen instämmer helt i detta och menar att landets vattenmyndigheter behöver verka för regeländringar i den nationella lagstiftningen så att kommuner att kan säkra att miljö kvalitetsnormerna tillämpas i den utsträckning som behövs.

Förvaltningen delar vattenmyndighetens analys av att det behövs bättre mått för att beskriva samhällets nytta av rent vatten och vatten i tillräcklig mängd. Förvaltningen instämmer även i att åtgärdstakten behöver öka och att större fokus måste läggas på att genomföra konkreta åtgärder om miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna uppnås. Ansvaret för detta ligger till stor del på kommunerna, där den lokala kunskapen om enskilda vattenförekomster är störst. Samtidigt är det viktigt att kommunerna får stöd i detta viktiga arbete från vägledande myndigheter, bland annat Havs- och vattenmyndigheten, även från vattenmyndigheterna och länsstyrelser. Nedan redogörs för förvaltningens synpunkter på de frågor som Vattenmyndigheten särskilt önskar svar på.

1. Har Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt fångat upp de viktigaste vattenfrågorna i samrådshandlingen? Saknar ni någon viktig fråga? Eller är det något som borde prioriteras om?

Förvaltningen anser att samrådshandlingen tar upp många av de frågor som, ur ett kommunalt perspektiv, är viktiga att arbeta med under nästa förvaltningscykel.

En fråga som inte diskuteras närmare är finansiering av åtgärder. För att vattenförvaltningen ska fungera behövs det mer pengar till åtgärder. Många kommuner brottas med att styra upp frågor som rör ansvar för genomförande för åtgärder och vilka medel som bör finansiera vattenarbetet, d.v.s. genom skattemedel eller via VA-kollektivet. För att klara de utmaningar som landets kommuner står inför kommer det behövas en helt annan finansiering än i dag med en kombination av statliga medel och kommunal medfinansiering.

De övergripande åtgärder som i vattenmyndighetens åtgärdsprogram riktar sig till kommuner innebär till stor del att kommunala myndigheter i sin tur ska rikta krav på åtgärder mot verksamhetsutövare. Idag saknas praktiska tillsynsvägledningar som bidrar till att ändamålsenliga krav ställs på enskilda verksamhetsutövare så att nå normerna nås. För att detta ska ske på likartat sätt över landet behöver nationella tillsynsvägledningar tas fram.

2. Vilka hinder ser ni i arbetet med vattenfrågor? Vilka lösningar ser ni?

Regeländringar behövs i plan- och bygglagen (2010:900) som gör att kommunerna kan ställa de krav i planeringen som krävs för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna uppfyllas.

Trovärdigheten i åtgärdsarbetet kan öka om möjligheten till undantag uttryckligen används där så är motiverat. Urbana vatten med stor fysisk påverkan, t.ex. i form av samhällsviktig infrastruktur, stensatta kajer med mera, bör kunna klassas som kraftigt modifierade vatten (KMV). På så sätt kan kommunen ta fram realistiska åtgärdsförslag för stadsnära vattenmiljöer som bidrar till förbättrade fysiska livsmiljöer för fisk och vattenlevande flora och fauna utan att förhindra eller på allvarligt sätt försvåra stadsbyggandet.

3. Vilken samverkan och dialog anser ni behövs i arbetet med vattenfrågor? Vilka behöver samverka och om vad?

Kommunernas egen miljöövervakning och lokala kunskap behöver i större utsträckning tas tillvara vid statusklassning av vattenförekomster och bedömning av förbättringsbehov genom att det nationella datavärdskapet utvecklas till att även omfatta kommunala data.

Samverkan behöver utökas till att omfatta fler aktörer än enbart dialog mellan olika myndigheter. Exploatörer, konsulter och entreprenörer som arbetar med konkret genomförande av åtgärder är exempel på aktörer som är viktiga att nå.

Länsstyrelsen har en viktig funktion som samordnare av vattenarbetet inom ett län, särskilt i de fall vattenförekomster delas av flera kommuner. Förvaltningen menar att länsstyrelsen behöver stödja kommunerna i prioritering och genomförande av åtgärder. Det inbegriper även att fungera som stöd att söka externa medel för genomförande av konkreta åtgärder.

4. Hur kan det kommande åtgärdsprogrammet förbättras för att vara mer användbart i ert arbete? Finns det exempelvis delar som behöver förtydligas, i så fall hur? Borde åtgärdsprogrammet vara ännu mer regionalt anpassat än vad det är idag?

Kopplingen mellan de kommunövergripande åtgärderna i vattenmyndighetens åtgärdsprogram och de praktiska fysiska åtgärderna behöver stärkas. Underlagen i VISS1 behöver också bli mer kvalitetssäkra genom att data från kommunal övervakning används för att ange omfattningen av åtgärdsbehoven. Vidare behöver åtgärdsförslagen i VISS uppdateras oftare än i dagsläget för att bättre följa den kommunala åtgärdsplaneringen. Annars finns en risk för att arbetet som läggs ned på att ta fram åtgärdsförslag i VISS snabbt blir inaktuellt.

Sammanställningarna på avrinningsområdesnivå (åtgärdsbilagorna) som togs fram av vattenmyndigheten inför innevarande vattencykel har inte använts i Stockholm. Trots att syftet var att de skulle omfatta mer lokala områden var de på alltför övergripande nivå för att kunna få någon praktisk användning. Dessa skulle kunna förbättras avsevärt genom att underlaget inkluderar kommunvisa beting för åtgärdsbehovet per vattenförekomst. Det skulle kunna utgöra ett värdefullt stöd för respektive kommun i det lokala åtgärdsarbetet.

Lokala åtgärdsprogram för enskilda vattenförekomster tas fram av flera kommuner. I de lokala programmen finns mer djupgående och lokala analyser och modelleringar. De pekar även ut vad som behöver göras för att följa miljökvalitetsnormerna, var åtgärderna kan sättas in samt uppskattade kostnader för dem. Helt avgörande för att åtgärderna ska kunna genomföras är att det är tydligt vilken aktör som har ansvar för att finansiera dem.

Förvaltningen anser därför att åtgärdsprogram, med tydliga genomförandeplaner, behöver tas fram lokalt för varje enskild vattenförekomst.

Vattenmyndigheten behöver fortsätta samverka med kommunerna så att åtgärder från lokala åtgärdsprogram redovisas i VISS. I den nuvarande förvaltningscykeln har kommunerna inte varit delaktiga i framtagandet av förslagen till åtgärder. Åtgärdsförslagen som finns angivna i VISS per vattenförekomst är därför på en alltför övergripande nivå och i många fall inte praktiskt genomförbara. Dessutom är kostnaderna för åtgärdsförslagen ofta kraftigt undervärderade.

5. Övriga synpunkter om vattenförvaltningen?

Förvaltningen vill särskilt framhålla att samhällets nytta av rent vatten bör tydliggöras under kommande vattencykel. Mer tillförlitliga ekonomiska modeller för bedömning av kostnader och nyttor behöver tas fram. De studier som hittills har genomförts, bland annat i Stockholm, bygger i huvudsak på enkäter, så kallade betalningsviljestudier. Dessa ger visserligen en fingervisning om vad allmänheten kan vara villig att betala för vatten, oftast för bra badvattenkvalitet och rekreation. Kostnader för bland annat produktion av dricksvatten och rening av avloppsvatten undervärderas i den här typen av studier. Som exempel har värdet för hela Mälaren beräknats till 40 miljarder kronor per år varav det uppskattade värdet för badplatser var tre

miljarder. Dricks- och avloppssystemet värderades bara till två miljarder kronor per år. Detta visar även att det finns behov av en bredare kommunikation av värdet för olika typer av vattentjänster.

En mer tillförlitlig modell för värdering av vatten, även inbegripet förebyggande åtgärdsarbete exempelvis kopplade till minskade risker för översvämningar, efterfrågas. En

sådan modell bör utformas så att den kan användas på lokal nivå vilket skulle bidra till att vattenrelaterade åtgärder i kommunerna får högre prioritet än vad de har idag.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2019 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontoret tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad berörs av vattenförvaltningen såväl i egenskap av tillsynsmyndighet som verksamhetsutövare, i allt från stadens åtgärdsarbete med att återställa och skydda vattenförekomster, till stadsplanering och samhällsviktiga verksamheter och infrastrukturprojekt. Kontoret ser positivt på att samrådet genomförs och anser att samrådshandlingarna tar upp många av de frågor som ur ett kommunalt perspektiv är viktiga att arbeta med under nästa förvaltningscykel. Nedan lämnar kontoret svar på de frågor som Vattenmyndigheten särskilt önskar få svar på.

1. Har Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt fångat upp de viktigaste vattenfrågorna i samrådshandlingen? Saknas någon viktig fråga? Eller är det något som borde prioriteras om?

Av samrådshandlingen framgår att Norra Östersjöns vattendistrikt är Sveriges mest tätbefolkade vattendistrikt med många kommuner i snabb tillväxt. I nuvarande förvaltningsplan och åtgärdsprogram liksom i det remitterade samrådsmaterialet saknas ett urbant perspektiv nästan helt, vilket kontoret anser kan ge oklarhet kring vilka prioriteringar och avvägningar som bör göras på lokal nivå. Eftersom det finns många utmaningar och behov kopplade till urbana vattenmiljöer i vattendistriktet föreslår kontoret att dessa perspektiv utvecklas i Vattenmyndighetens fortsatta arbete med förvaltningsplan 2021-2027. Även om Vattenmyndigheten uppger att finansiering av åtgärder är en återkommande fråga så är det inte något som diskuteras närmare i samrådsmaterialet. Kontoret erfar att det på kommunal nivå finns svårigheter med att styra upp vem som ansvarar för genomförande av åtgärder och hur finansiering ska ske. För att vattenförvaltningen ska fungera anser kontoret att det krävs mer pengar till åtgärder och andra finansieringslösningar än det finns idag.

2. Vilka hinder/lösningar ser ni i arbetet med vattenfrågor?

Staden har i flera sammanhang lyft att regelverket kring statusklassificering, normsättning och s.k. kraftigt modifierade vattendrag, KMV, behöver förtydligas och förenklas för de aktörer som ska tillämpa reglerna. Vattenmyndigheten bör medverka till sådana förbättringar av regelverket. Det handlar bland annat om att rätt åtgärder ska kunna vidtas samt att säkerställa att verksamheter behandlas på ett rättssäkert sätt. Oklarheter kring tillämpning och skillnader i hur olika länsstyrelser väljer att tolka regelverket kring miljö kvalitetsnormer för vatten kan leda till ökade kostnader och försvåra kommuners möjligheter till stadsutveckling och bostadsbyggande.

I pågående översyn av regelverk inom vattenförvaltningsområdet lämnar Havs- och Vattenmyndigheten förslag om att undantag från miljö kvalitetsnormerna ska användas i större

utsträckning samt att vatten som är kraftigt fysiskt påverkade ska kunna klassas som KVM. Detta är enligt kontoret positivt men kontoret vill även framhålla att det bör framgå av vattenförvaltningen att även urbana vatten med stor fysisk påverkan bör kunna klassas som KVM (t ex kajkanter, hårdgjorda stränder, kulverteringar, fysiska hinder). Vattenmyndigheten bör aktivt medverka i ett sådant arbete. I samband med detta bör också frågan om hur fler vattenförekomster kan få undantag från miljökvalitetsnormerna ses över. På kommunal nivå skulle detta bidra till att skapa tydlighet och underlätta bedömningar såväl vid stadsplanering som i arbetet med vilka åtgärdsförslag som tas fram.

3. Vilken samverkan och dialog anser ni behövs i arbetet med vattenfrågor? Vilka behöver samverka och om vad?

Kommunernas lokala kunskaper behöver i större utsträckning tas till vara. Kontoret välkomnar därför Vattenmyndighetens förslag om att utveckla formerna för dialog och samverkan med bland annat kommunerna. Myndigheten bör även prioritera att utveckla former för samverkan med andra aktörer med hänsyn till de utmaningar och förutsättningar som finns i urbana vattenmiljöer. Exploatörer, konsulter och entreprenörer är exempel på aktörer som är viktiga att nå eftersom de arbetar konkret med genomförande av åtgärder.

4. Hur kan kommande åtgärdsprogram förbättras för att vara mer användbart i ert arbete? Finns det exempelvis delar som behöver förtydligas, i så fall hur? Borde åtgärdsprogrammet vara ännu mer regionalt anpassat än vad det är idag?

Vattenmyndigheten uppger att arbete pågår med att revidera förvaltningsplaner, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer för nästa förvaltningscykel 2021-2027, vilka ska beslutas i december 2021. Det är viktigt att kommuner och andra aktörer görs delaktiga i arbetet och att lokala kunskaper tas tillvara. Kontoret föreslår att Vattenmyndigheten bör se över hur vattenförvaltningen kan utvecklas med hänsyn till förutsättningar och behov i urbana vattenmiljöer. Eftersom många kommuner tar fram lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster är det viktigt att åtgärderna kan redovisas i VISS. För att fungera bättre för kommunernas åtgärdsplanering behöver underlagen i VISS också bli mer kvalitetsssäkra och uppdateras oftare.

Övriga synpunkter om vattenförvaltning?

Kontoret välkomnar Vattenmyndighetens förslag om brett samarbete för att utveckla vägledning, underlag och styrmedel för att klimateffekterna ska kunna införlivas i vattenförvaltningsarbetet och samordnas med arbetet med översvämningsdirektivet. Vattenmyndigheten bör även här se över hur förutsättningarna i urbana vatten kan beaktas. Det är till exempel stor skillnad på flödesregim och hydromorfologi för ett urbant och fysiskt kraftigt påverkat vattendrag och ett naturligt, något som i samband med stadsplanering kan påverka såväl bedömningar av åtgärdsbehov för klimatanpassning som för vattenkvalitet. Bällstaån är exempel på ett urbant vatten i Stockholm där stadsbyggandet försvårats genom att kommun och länsstyrelse haft olika utgångspunkter för sina bedömningar. Det finns i urbana vattenmiljöer oklarheter kring tolkningen av aspekter som rör hydromorfologi, svämplan med mera. Exempelvis har det, med hänvisning till vattendirektivet, varit svårt att planera för gröna och kvalitetshöjande åtgärder i svämplan trots att genomförande av åtgärderna skulle medföra förbättringar. Vad gäller Vattenmyndighetens förslag om bindande krav på vattenmiljön i översiktsplanen framhåller kontoret gärna hur inriktningen i Stockholms översiktsplan konkretiseras genom så kallad områdesplanering. Stadens modell för vattenarbetet baseras på beslut i kommunfullmäktige 2015 om att lokala åtgärdsprogram, ska tas fram för stadens alla vattenförekomster. Dessa utgör underlag för planeringen på områdesnivå tillsammans med andra underlag om lokala behov och utvecklingsmöjligheter. Kontoret anser att detta är en väl fungerande planeringsmodell som gör det möjligt att bedriva en rullande och aktiv planering utifrån aktuella planeringsunderlag.

Det finns även andra frågor som kontoret bedömer kan vara intressanta att beakta i vattenförvaltningens arbete framöver. Möjligheterna att reglera dagvatten på ett tillfredsställande sätt är begränsade inom ramen för plan- och bygglagen. Trots detta framstår i samband med samråd och granskning av detaljplaner långtgående krav på redovisning från länsstyrelsen avseende dagvattenlösningar.

Avslutningsvis vore det intressant om Vattenmyndigheten kunde utveckla frågan om hur avvägningar kan ske mellan vattenfrågor och andra samhällsintressen, exempelvis byggande av bostäder och infrastruktur.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret anser att Vattenmyndigheten fångat de viktigaste frågorna men att samrådshandlingen håller en väl allmän nivå vilket gör det svårt att egentligen ha några mer ingående synpunkter. De flesta av de frågor som tas upp har också pekats ut i tidigare samråd. Trafikkontoret vill dock lyfta vissa punkter närmare.

Kontoret håller med om att bättre kunskap om åtgärder och dess effekter samt kostnader är avgörande för att åtgärder ska kunna genomföras. Utan kunskap om effekter och kostnader i förhållande till dessa kommer det vara svårt att motivera att åtgärder ska genomföras. Den studie av betalningsvilja som tas upp som exempel ger en allmän bild av betalningsviljan baserat på just de frågor som ställs i den specifika studien. Beroende på hur frågorna är utformade blir utfallet olika. Bättre underlag och kunskap är nödvändigt.

Synergieffekter och ekosystemtjänster kan vara viktiga faktorer för att motivera åtgärder. Det finns dock svårigheter i att värdera dessa effekter. Därför kan det vara viktigt att dessa effekter beskrivs och värderas i det fortsatta arbetet.

Trafikkontoret håller med om att det rådet oklarheter i hur Miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogrammen ska tolkas. Inriktningen för fortsatt utveckling av vattenförvaltningen bör vara att förenkla vattenförvaltningen som är den kanske mest komplexa och svårhanterade miljölagstiftning som finns idag.

Underlag och data har förbättrats men behöver bli bättre. Det åtgärdsbibliotek som utvecklas inom VISS, Vatteninformations System Sverige är viktigt och bör utvecklas ytterligare så att det kan utgöra ett stöd i åtgärdsplanering.

Möjligheterna för kommuner att finansiera åtgärder är oftast styrda av vilka resurser som olika förvaltningar och bolag tilldelas i budget. Möjlighet att söka finansiering i olika former finns men detta sätt att finansiera åtgärder förutsätter att resurser och möjligheter finns att också söka medel samt att ansökningar också beviljas. Denna möjlighet att finansiera åtgärder får därför ses som osäker. Detta har stor betydelse för åtgärdsarbetet och denna generella fråga förtjänar att uppmärksammas för att arbetet ska kunna bli effektivt.

Kontoret anser att det är bra att möjligheterna att klassificera fysiskt förändrade vattenområden i stadsmiljöer som Kraftigt Modifierade Vattendrag (KMV) utreds och att Vattenmyndigheten ser över möjligheterna om fler vatten bör få undantagsbestämmelser.

Vidare anser trafikkontoret att det är bra att frågan om ett förändrat klimat- och klimatanpassning adresseras. Klimatanpassningsfrågan har hittills inte integrerats i vattenförvaltningen men det är bra att detta nu åtminstone uppmärksammas. Utmaningen ligger bl.a i hur man ska hantera ökad nederbörd och skyfall samtidigt som Miljökvalitetsnormer följs.

Hittills har Vattenmyndigheten åtgärdsprogram varit väldigt generella och likartade oberoende av vilket del i landet de riktat sig till. Därför ser kontoret sammantaget att det finns

stora utvecklingsbehov och att kommande åtgärdsprogram behöver ha ett bättre regional och lokalt fokus för att kunna utgöra ett reellt stöd i genomförandet för kommuner, verksamhetsutövare och andra organisationer.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade att hänvisa till Stockholms Vatten och Avfalls remissvar.

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 27 juni 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen har remitterat *Remiss av Samråd om Viktiga vattenfrågor i Norra Östersjöns vattendistrikt* till bl. a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall AB. Stockholms Hamn har valt att inte svara på remissen. Remissvaret i sin helhet återfinns i bilagor.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen hänvisar till Stockholm Vatten och Avfalls remissvar.

Underremiss

Stockholm Vatten och Avfalls synpunkter

SVOA anser det vara positivt att Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt tar in synpunkter om vilka frågor som bör prioriteras i det kommande vattenarbetet under åren 2021-2027.

Viktigt att prioritera frågor

Vattenmyndigheten har i samrådshandlingen fått med de huvudsakliga frågorna och utmaningarna som finns för att driva åtgärder för förbättrad vattenkvalitet den närmaste tiden. Dock är det svårt att i texten utläsa vilka frågor som anses vara viktigast. En tydlig prioritering av frågorna skulle underlätta förståelsen och kommunikationen mellan Vattenmyndigheten och andra myndigheter och aktörer. Det är orimligt att tro att alla frågor kommer att behandlas med samma prioritet.

Med fokus på dricksvatten nås andra positiva effekter

Med Stockholm Vatten och Avfalls perspektiv är frågan om skydd av dricksvattentäkten Mälaren av högsta prioritet. Med utgångspunkt i dricksvattenfrågan följer även vikten av att exempelvis ta höjd för förändrat klimat som en mycket viktig uppgift för den närmaste framtiden. Om dricksvattenfrågan prioriteras följer många andra viktiga frågor med som positiva bieffekter, exempelvis i form av ökad kontroll av vilka ämnen som finns i och släpps till vattentäkten eller vattenförekomsten. I samrådshandlingen skrivs det att ”dricksvattenkontrollen behöver prioriteras mer av de ansvariga dricksvattenproducenterna” – för SVOA är det högt prioriterat, men det är av stor vikt att detta prioriteras även av andra instanser lokalt, regionalt och nationellt, då en förstörd vattentäkt kan få långtgående negativa konsekvenser för hela samhället. Vattenmyndigheterna skulle kunna bidra med ökad medvetenhet om hur värdefullt det är att bibehålla vattenkvaliteten och skydda vattnet i de yt- och grundvatten som används till dricksvattenproduktion.

Minimera hoten mot vattnet

Det största hindret för att bibehålla en god råvattenkvalitet, och även en god ekologisk och kemisk status, i vattentäkten eller vattenförekomsten är att andra negativt påverkande exploaterings- och infrastruktursfrågor får högre prioritet. SVOA:s vattenverk ligger i Östra Mälarens vattenskyddsområde, och de skyddsföreskrifter som finns skrivna kan ibland tolkas relativt brett, vilket kan leda till ett ökat hot mot vattnets kvalitet vid exempelvis en exploatering i närområdet.

Riktad kommunikation mot tillsyn och verksamhetsutövare

Det är viktigt att kommunicera vikten av att förbättra vattenmiljön brett till både verksamhetsutövare och dess tillsyn. Idag är det inte alltid rätt vattenfrågor som prioriteras när det kommer till exempelvis kommunens tillsynsverksamhet. En lösning för detta kan vara att från Vattenmyndigheten ha en mer riktad kommunikation mot tillsyn och verksamhetsutövare, med målet att öka kunskap och motivation kring vattenkvalitetsfrågan. Vattenmyndigheten bör också verka för att robustare tillsynsvägledningar tas fram som kan vara till nytta för både tillsyn och verksamhetsutövning. Detta kan bidra till att skapa en samsyn kring hur arbetet för en bra vattenmiljö bör bedrivas.

Komplettera de lokala åtgärdsprogrammen

I Stockholm tas lokala åtgärdsprogram fram för samtliga vattenförekomster, vilket innebär att dagens regionala program framtagna av Vattenmyndigheten är för övergripande för att vara till nytta i detta område. Dock är de troligen till stor nytta för många andra kommuner, under förutsättning att beräkningar och analyser av exempelvis beting är underbyggda och är lätta att förstå. För Stockholms del kan det vara av stort värde att de regionala åtgärdsprogrammen tar hänsyn till de av kommunen framtagna lokala åtgärdsprogrammen, och kan komplettera dessa. Redskapet för kommunikation av status och åtgärder, VISS (<https://viss.lansstyrelsen.se/>), bör samtidigt få en tydligare koppling till de lokala åtgärdsprogrammen, och uppdateras oftare, då det annars finns en risk att inaktuell information används och sprids.

Reservationer m.m.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Lars Bäck m.fl (V) enligt följande.

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden anför därutöver att senare forskningsrapporter än rapporten från 2011 angående havsnivåhöjningen behöver beaktas i det fortsatta arbetet såsom exempelvis ”Second BALTEX Assessment of Climate Change for the Baltic Sea Basin” från 2015 och den nya sammanställning av forskningsläget om stigande havsnivåer som IPCC kommer med senare i år.
3. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (M), Björn Ljung (L), Cecilia Obermüller (MP), Fredrik Lindstål (C) och Mikael Valier (KD) enligt följande.

Vatten av god kvalitet och tillräcklig kvantitet är en viktig grundförutsättning för samhällets utveckling. Stockholms stad har stort ansvar för Mälaren som utgör dricksvattentäkt för fler än 2 miljoner personer i länet. Miljökvalitetsnormer och arbetet med att säkra och förbättra statusen för länets vattenförekomster är därför väsentligt. Klassningen som KMV måste användas med försiktighet för att långsiktigt kunna förbättra statusen på våra vattenförekomster.